De relatie van de mens tot God in de verschillende fasen van zijn ontwikkeling

8 juni 1962
lezing 105

“Gegroet, beste vrienden. God zegene jullie allen. Gezegend is dit uur. Gezegend jullie inspanningen en het werk waarmee je bezig bent.

Voor ik met het onderwerp van vanavond begin, wil ik namens de spirituele wereld al mijn vrienden bedanken die tot nu toe op dit pad van zelfonderzoek gewerkt hebben. Want dit is echt wel iets om jullie dankbaar voor te zijn. Niets ter wereld heeft zo veel uitwerking als juist al die kleine stappen die het individu zet op weg naar een vollediger zelfbewustzijn. Niets helpt zozeer je lijden en verwarring op te lossen als juist je eigen inspanningen op dit punt. Het oprechte verlangen de waarheid in jezelf onder ogen te zien, de werkelijkheid waarin je nu leeft te erkennen, is de enige weg - niet alleen om jezelf verder te helpen, maar ook om de wereld als geheel te verbeteren; de enige manier om conflicten werkelijk op te lossen. Het afgelopen jaar hebben jullie allemaal in dit opzicht vorderingen gemaakt. Allemaal hebben jullie een beetje meer inzicht in jezelf gekregen. Het is een vruchtbaar jaar geweest. Misschien meer dan je beseft. Na deze korte onderbreking zal jullie vermogen om jezelf onder ogen te zien zoals je nu bent zich in het komende jaar voortdurend verder ontwikkelen. En daarmee doel ik vooral op het verwijderen van de obstakels die je verhinderen te zien wat is, in plaats van ervoor weg te lopen in de valse overtuiging dat spirituele groei bestaat uit het proberen te zijn wat je nog helemaal niet kunt zijn.

In je dagelijks leven krijg je telkens de gelegenheid jezelf te zien zoals je bent; te kijken wat je werkelijk voelt in plaats van wat je probeert te

voelen. Herinner jezelf er steeds opnieuw aan dat je open blijft staan voor die werkelijkheid in je; ontwikkel dat bewustzijn. Misschien moet je eerst nog een of ander verdedigingsmechanisme of een weerstand aanpakken, maar de meeste van jullie zullen na dit bijzonder vruchtbare jaar toegang krijgen tot diepere emotionele lagen, door zich eerst van hun bestaan en vervolgens van de betekenis ervan bewust te worden. Je inzicht zal je hoe langer hoe meer vrijmaken, wanneer eenmaal duidelijk is geworden dat je aanvankelijke vrees ervoor ongegrond was. Ga rustig verder en laat die angst je niet weerhouden; zie hem onder ogen, onderzoek hem nader, probeer er vat op te krijgen in plaats van hem te onderdrukken, en kom ermee in het reine.

Laten we nu met het onderwerp van vanavond beginnen. Ik wil het hebben over de relatie van de mens tot God in de verschillende fasen van ontwikkeling die hij doorloopt. In mijn vorige lezing besprak ik de toestand waarin men nog onbewust is, de eerste fase in de grote cyclus. Tijdens zijn eerste paar incarnaties is de primitieve mens nog dichtbij die onbewuste zijnsstaat. Hij leeft bij de dag en is gericht op de bevrediging van zijn onmiddellijke behoeften. Zijn geest is nog niet ontwikkeld en daarom niet in staat om vragen te stellen, te twijfelen, te denken en onderscheid te maken. Hij leeft in het nu, maar zonder zich van iets bewust te zijn. Om bewust in het nu te kunnen leven, zal hij nog door verschillende stadia heen moeten.

Naarmate de mens zijn geest steeds verder ontwikkelt, gebruikt hij die eerst voor de bevrediging van zijn onmiddellijke behoeften, die in een groeiende beschaving steeds dringender worden. Met andere woorden, hij gebruikt zijn geest eerst voor concrete dingen. Maar later gaat hij hem ook voor meer abstracte doeleinden gebruiken. Hij wordt gegrepen door de belangrijke vragen die de mensheid vanaf het begin der tijden hebben beziggehouden. Vragen als: “Waar kom ik vandaan?” “Waar ga ik naar toe?” “Wat is de zin van het leven?” “Wat is de betekenis van het universum?”. De mens krijgt oog voor de natuur en haar wetten. Hij ziet de grootheid van die wetten en begint zich in zijn verwondering dingen af te vragen. Die verwondering vormt de eerste bewuste stap naar een relatie met zijn schepper. “Wie heeft deze wetten gemaakt?” “Wie schiep dit alles?” “Is er een of andere superieure geest verantwoordelijk voor deze schepping?” Met dergelijke vragen ontstaan ook de eerste ideeën over God. En als de mens vervolgens concludeert dat er beslist iemand van zo’n oneindige superioriteit, wijsheid en intelligentie bestaat, dan voelt hij ook dat hij met dit

Opperwezen verbonden moet zijn.

Maar tegelijkertijd veroorzaakt zijn spirituele en emotionele onrijpheid angst en allerlei andere lastige emoties, waardoor zijn opvatting van een soevereine schepper gekleurd wordt. Enerzijds verlangt hij naar een autoriteit die voor hem denkt, beslist en dus verantwoordelijk is. Aan die autoriteit klampt hij zich vast in de hoop dat hij van zijn eigen verantwoordelijkheid verlost zal worden. Anderzijds projecteert hij op deze God zijn eigen levensangst en zijn onmacht daarmee om te gaan. Hij vermoedt de macht van deze onmetelijk wijze en onuitputtelijke Schepper van alle natuurwetten die hij ziet. En omdat hij geen onderscheid kan maken tussen macht en wreedheid, begint hij deze zelf geprojecteerde God te vrezen. Zo begint hij zijn zelf geschapen Godsbeeld naar de ogen te kijken, te vleien, zich eraan te onderwerpen en ervoor in het stof te buigen.

Samenvattend: het eerste ontwaken maakt, dat de mens zich gaat verwonderen. In zijn spontane beleving van die verwondering, kan hij de aanwezigheid van en zijn relatie met God vaak heel oprecht ervaren. Maar naarmate hij meer innerlijk conflict en angst ontwikkelt, omdat zijn behoeften sterker worden, beginnen alle daarmee gepaard gaande emoties en opvattingen deze eerste Godservaring te kleuren. Zijn relatie tot God is niet langer een oorspronkelijke, spontane en creatieve ervaring, maar het wordt meer en meer een projectie van hemzelf.

Hoe meer de mens zijn geest slechts in één richting ontwikkelt, zonder dat hij leert zijn verborgen innerlijke problemen en conflicten op te lossen, des te meer valsheid sluipt er in zijn relatie tot God. Die relatie is vals, omdat ze gebaseerd is op persoonlijke behoeften, op wensdenken en op angst. Hoe langer een dergelijk eenzijdig gebruik van zijn geest voortduurt, des te onrealistischer worden zijn - bewuste of onbewuste - ideeën over God. Tenslotte is het alleen nog maar een bijgeloof, dat weinig waarheid en veel dogma’s bevat.

Nadat die eerste oorspronkelijke ervaring in bijgeloof verzand is, bereikt de mens een punt waarop hij van God enkel nog een klucht maakt. Tenslotte houdt hij dat ook niet vol, omdat zijn verstand - dat ondertussen is toegenomen - hem daarvan weerhoudt. Dat verstand zegt hem: “Het is onmogelijk dat er een vader is, die dit leven voor ons organiseert. Het is aan ons. We zijn zelf verantwoordelijk. We hebben een vrije wil.” Er komt een reactie op gang; vaak vervalt hij dan in het

andere uiterste en wordt atheïst.

Dit atheïsme kan zich in twee vormen voordoen:
1. als een volkomen afwezigheid van bewustzijn en gewaar zijn van het leven, van de natuur met haar wetten, van de hele betekenis van de schepping;
2. als reactie op het bijgelovig Godsbeeld en de zelfprojectie van de mens in zijn ontkenning van eigen verantwoordelijkheid.
Deze tweede vorm wijst ironisch genoeg toch op een bepaalde staat van ontwikkeling; men is het onwaarachtig geloof in God te boven gekomen. Want dat geloof komt voornamelijk voort uit angst, uit de neiging de werkelijkheid te ontvluchten, uit wensdenken, en het ontkennen van de eigen verantwoordelijkheid. Deze tweede vorm van atheïsme is dus vaak een noodzakelijke overgangsfase op weg naar een onvervalst, een waarachtiger ervaren van God en van de relatie tot Hem. Gedurende dit stadium ontwikkelt de mens vermogens die voor zijn individuele groei van het grootste belang zijn. Ik pleit net zomin voor atheïsme als voor een kinderlijk, steunzoekend geloof in God. Beide vormen slechts een fase. In elk van deze fasen valt voor de ziel iets belangrijks te leren. De ziel ontvangt bepaalde indrukken, die vruchtbaar en blijvend zijn, ook nog nadat de oppervlakkigere niveaus van de geest allang hebben afgerekend met de schijnwaarheid van deze beide uitersten.

In deze atheïstische fase leert de mens zelf verantwoordelijkheid te nemen. Hij laat de zo begeerde hand, die alles voor hem regelde, los en geeft hem niet meer de schuld van zijn eigen misstappen. Hij verwacht niet langer dat hij beloond zal worden als hij maar gehoorzaam de regels volgt. Dit atheïsme bevrijdt hem tegelijkertijd van zijn angst voor straf. In zekere zin brengt het hem terug naar zichzelf.

Maar wanneer de mens een bepaald punt van dit stadium gepasseerd is, bevredigt dit soort atheïsme hem niet langer. Hoe dieper een gedachte, een opvatting, een wetenschappelijk gegeven of een filosofie tot zijn logisch verstand kan doordringen, des te minder is hij in staat een onwaarheid of halve waarheid te handhaven. Zo gaat dat met een voorbijgaand stadium dat in een bepaalde periode heel gezond en functioneel is geweest. Wanneer de mens de hier slechts vluchtig besproken stadia doorlopen heeft, komt hij onvermijdelijk uit bij het punt waarop hij zijn geest gaat gebruiken om zich af te vragen wat zijn motieven eigenlijk zijn; dat hij naar en in zichzelf begint te kijken. Zo

ontwikkelt hij zijn bewustzijn door de confrontatie met zijn innerlijke werkelijkheid. Naarmate hij hierin meer bedreven raakt, komen er steeds diepere lagen van zijn geest tevoorschijn. Dit proces kan alleen maar resulteren in waarachtige Godservaring. Deze vorm van Godservaring is volkomen anders dan het kinderlijke geloof in een zelfgeprojecteerde God, die de geest zich geschapen heeft uit angst, zwakheid en wensdenken. Hij doet de dingen niet meer alleen omdat hij denkt dat God dat van hem vraagt of verwacht. Hij leeft in het nu. Zijn eigen onvolmaaktheid jaagt hem geen schrik meer aan en hij is ook niet langer bang dat God hem ervoor zal straffen. Hij kan ernaar kijken zonder in paniek te raken. Hij begrijpt dat er schade uit voortkomt, maar daar is hij niet bang voor. En hij ziet in dat de schade niet zozeer zit in de onvolmaaktheid zelf, maar in het gebrek aan bewustzijn: in de angst ervoor gestraft te worden; de trots die maakt dat hij meent erboven te moeten staan. Als hij niet meer zo panisch probeert die onvolmaaktheid te overwinnen, krijgt hij de kans er rustig naar te kijken, te begrijpen wat er allemaal achter zit en waarom het zich zo voordoet. Terwijl hij hiermee bezig blijft, groeit hij er langzaam overheen. Naarmate de mens deze tolerantie jegens zijn onvolkomenheden bij zichzelf ontwikkelt, vergroot hij de mogelijkheid van een waarachtige Godsbeleving. Bovendien maakt het feit dat hij af en toe iets van een dergelijke ervaring gaat vermoeden en aanvoelen, het gemakkelijker om de juiste houding jegens zichzelf te vinden en te bewaren.

God werkelijk ervaren is een kwestie van zijn. God wordt dan niet gezien als iemand die iets doet - iemand die straft of beloont of mensen in een bepaalde richting leidt om het ze gemakkelijker te maken. De ervaring en het besef dringen door, dat God is. Dit is heel moeilijk in woorden uit te leggen, vrienden. Maar ik weet niet hoe ik het anders moet zeggen. Deze ervaring dat God is, krijg je pas als je eerst onder ogen ziet wat er in jou is, nu op dit moment, hoe onvolmaakt, kinderlijk en gebrekkig dat ook zijn mag.

Het zou een misverstand zijn om aan te nemen dat deze fasen die ik hier globaal beschreven heb, elkaar heel keurig en overzichtelijk opvolgen. Ze overlappen elkaar en hebben lang niet altijd deze volgorde, omdat de menselijke persoonlijkheid uit meerdere lagen is opgebouwd. Elk niveau van de persoonlijkheid geeft, ook in dit opzicht, op elk moment uitdrukking aan zijn eigen neiging of positie. Daarom is het mogelijk dat iemand een bepaalde periode van zijn leven

bewust in de ene fase verkeert en onbewust in een. Pas als hij verder is gekomen op het pad van zelfkennis, treedt ook het verborgen, onbewust gebleven deel naar voren. Vaak gebeurt het dan dat er in een latere periode iets te voorschijn komt dat eigenlijk meer bij een eerdere fase hoort. In dat geval is er een bepaalde onmisbare fase niet geheel doorleefd, maar verdrongen onder invloed en druk van buitenaf. Mijn beschrijving is dus alleen maar een algemene vluchtige schets. Kijk uit dat je jezelf of een ander niet beoordeelt naar wat je ziet. Maar in het algemeen gesproken is dit de cyclus waar de mensheid doorheen gaat.

Door jezelf gewaar te worden nader je steeds meer de staat van volkomen gewaarzijn. Tijdens dat proces ontstaat een nieuwe relatie tot God. God word ervaren als zijn. Ik herhaal nog eens, dat je dit niet bereikt als je niet eerst, ook in het negatieve, ervaart wat er nu is. Je komt er ook niet door je bepaalde begrippen eigen te maken; door filosofieën te bestuderen en oefeningen te doen of door leerstellingen te volgen. Als je niet bereid bent je huidige verwarring, je misvattingen en je pijn te doorleven en er in te zijn, door ze onder ogen te zien en te begrijpen, dan kun je ook nooit in God zijn. Anders gezegd: de toestand van geluk, vrede en creativiteit zonder conflict, bereik je nooit als je de tijdelijke en vaak onplezierige werkelijkheid niet onder ogen ziet. Want pas dan kan de grote werkelijkheid ervaren worden. Deze toont zich eerst af en toe en slechts vluchtig, maar daardoor verandert wel je benadering van en je relatie tot God. Niet alleen je opstelling tegenover en je ideeën over God veranderen, maar ook de manier waarop je jezelf en je plaats in het leven ziet.

Onnodig te zeggen dat het bidden van de mens - dus zijn gesprek met God - deze zelfde fasen doorloopt. Zijn manier van bidden kun je zien als de uitdrukking van de verschillende fasen. Vaak is het zo, net als met alles op aarde, dat iemand in wezen al in een nieuwe fase zit, terwijl hij uiterlijk nog vasthoudt aan de oude gewoontepatronen: patronen die hij in een eerder stadium heeft aangenomen. Dit geldt niet alleen voor de manier waarop hij bidt, maar ook voor opvattingen waar hij in zijn bewuste geest op steunt terwijl hij ze innerlijk al achter zich gelaten heeft. Gewoontevorming is een onmiskenbare eigenschap van de geest. Werkelijke zijnservaring vormt geen gewoontes. Dat doet alleen de geest. Uit het oogpunt van ware spirituele ervaring, ligt het gevaar voor de geest vooral in het geheugen, in combinatie met de neiging tot gewoontevorming. Hoe soepeler je geest, des te minder kans dat je in die val loopt en gewoontepatronen gaat vormen, je vast

blijft klampen aan oude opvattingen en ideeën die eens een ervaring voor je waren en die je nieuw leven in wilt blazen door eraan vast te houden.

Wanneer je jezelf hoe langer hoe meer traint in het onder ogen zien van wat er nu in je leeft, bevrijd je je daarmee van gewoontepatronen die een beletsel vormen voor een productief leven; voor het waarachtig ervaren van God, van het leven of van jezelf. Dat is allemaal hetzelfde, het is zijn. Is het niet je gewoontevorming die op grond van een bepaalde ervaring zulke diepe groeven in je geest heeft uitgesleten, dat die ervaring daar tot een onveranderlijk beeld is verstard? Is het niet je gewoontevorming die je vastnagelt aan je misvattingen, je verkeerde conclusies, aan generalisaties die altijd hoogstens maar halve waarheden zijn? Dit gaat voor heel veel dingen op, vrienden.

Ik wil nog eens opnieuw benadrukken dat je je, als je zulke dwaalwegen in jezelf tegenkomt, vooral niet schuldig moet voelen, niet in paniek hoeft te raken of te denken 'zo mag ik niet zijn'. Die houding vormt de grootste barrière, de grootste van allemaal!
Laten we nu jullie vragen behandelen."

VRAAG: Wat U ons verteld hebt over de geest en de vrije wil, heb ik proberen uit te leggen aan twee mensen - de een heel religieus. de ander wetenschappelijk georiënteerd. Ze vroegen me of God almachtig en vol liefde is, en of Hij ook de toekomst kent. Als Hij inderdaad de toekomst kent, terwijl Hij ons een vrije wil gaf, dan moet Hij ook weten wat we met die vrije wil gaan doen. Hier kon ik geen antwoord op geven.

"Om te beginnen is de toekomst een product van de tijd. En tijd is een product van de geest. Dat houdt in dat in werkelijkheid de toekomst niet bestaat, net zomin als het verleden. Ik besef dat de meeste mensen dit onmogelijk kunnen begrijpen. Voorbij de geest is er alleen *ZIJN* - dat wil zeggen, geen verleden, heden of toekomst, nu. Dit kun je hoogstens vaag, eerder gevoelsmatig dan verstandelijk, aanvoelen.

Daarnaast komt deze vraag voort uit dezelfde volslagen misvatting die ik zo-even nog beschreven heb; hierin wordt een God ten tonele gevoerd die handelingen verricht, dingen doet. Schepping is, in de meest wezenlijke zin, geen actie, en zeker geen tijd gebonden actie. God schiep geest, buiten de tijd om, buiten het verstand om; Hij bracht

het tot zijn. In deze zin is alle geest goddelijk en vormt haar eigen leven. God neemt niets weg en voegt niets toe.

Ik moet hier echter dit bij zeggen: Het is een volslagen illusie van de mens te geloven dat pijn en lijden op zichzelf verschrikkelijk zouden zijn. Probeer alsjeblieft te begrijpen wat ik zeg. De buitensporige angst die mensen hebben voor lijden, is uitermate onrealistisch en wederom een product van de geest, een vergissing. De mens is vooral zo bang voor pijn en lijden omdat hij meent dat het buiten hem om gaat; dat het zich voordoet zonder dat hij er verantwoordelijk voor is. Met andere woorden, dat het gewoon onrechtvaardig is, of een toevallige samenloop van omstandigheden. Maar zodra hij beseft dat alle pijn die hij ervaart een gevolg is van zijn eigen vlucht voor de waarheid, voor de werkelijkheid, zodra hij dit niet alleen in principe inziet, maar ook metterdaad verbanden legt, zal hij er niet meer bang voor zijn. Hij ziet waar de sleutel ligt, nog lang voor hij in staat is die te gebruiken. Hij is niet langer op zijn hoede voor de vermeende willekeur van het leven, waartegen bij zich weerloos voelt. Zo krijgt zijn lijden een geheel nieuwe kwaliteit en wordt vruchtbaar.

Hierdoor gaat hij zien dat het eigenlijke lijden niet half zo verschrikkelijk is als zijn angst ervoor, zijn eigen opstelling. Tot op zekere hoogte hebben velen van jullie dit al ervaren. Je hebt gemerkt dat iets, als je er al van tevoren bang voor bent, veel en veel erger is dan wanneer je er op het moment zelf doorheen gaat. En je hebt ook ervaren hoe je pijn een heel ander gezicht krijgt zodra je volkomen inziet dat je hem zelf gecreëerd hebt. Als je deze keten van innerlijke gebeurtenissen oplettend nagaat, als je afziet van perfectionisme, van moraliseren en goedpraten, wordt de pijn meteen minder, ook al blijft de situatie uiterlijk misschien hetzelfde. Wanneer je werkelijk in het reine komt met je eigen werkelijkheid, kun je ook de onvolmaaktheid van het leven als zodanig aanvaarden. Met het verdwijnen van je verzet tegen die onvolmaaktheid, krijgen allerlei patronen de kans te veranderen en je vermindert je lijden aanzienlijk. Maar je bewuste of onbewuste veronderstelling dat het leven volmaakt zou moeten zijn, maakt dat je je verzet, dat je weerstand biedt en barrières bouwt die meer onvolmaaktheid en meer lijden tot gevolg hebben dan het leven je had toegedacht. Het is dus je houding tegenover het lijden, het leven, je plaats daarin en hoe je naar jezelf kijkt, die bepaalt hoe je dat lijden ervaart. Als de mens niet meestal zo'n verwrongen houding zou hebben tegenover het lijden, zou hij ontdekken dat de problemen die hij moet

oplossen door geest en materie de baas te worden, een eigen schoonheid bezitten. Ze zijn het mooiste wat het leven op aarde je te bieden heeft. Alleen door het overwinnen van je eigen weerstand en blindheid, je gebrek aan bewustzijn van jezelf, zul je de schoonheid ervaren die altijd in het leven ligt besloten, of je nu door moeilijke perioden heen moet ofwel geluk en vervulling ervaart.

Wanneer de mens dichter bij dit inzicht is gekomen, zal hij zo'n vraag als jij beschreef nooit stellen. Er spreekt zoveel verwarring uit, zoveel kortzichtigheid en gemis aan realiteitsbewustzijn, zo'n spirituele onrijpheid, dat er eigenlijk geen antwoord mogelijk is dat voor de vraagsteller enige zin zou hebben. Dat wat buiten het gebied van de geest ligt is nu eenmaal niet met de geest te vatten. Daarvoor heb je andere vermogens nodig, maar zolang iemand het bestaan daarvan ontkent, is het heel moeilijk hem naar dat volgende inzicht toe te leiden.

De vraag geeft ook het eeuwige conflict van de mens weer, een conflict in zijn voorstelling van God. Enerzijds wordt gesteld dat God een almachtige vader is die naar eigen willekeur handelt, die beloont als zijn wetten gehoorzaamd worden, die je zonder dat je daar actief aan deelneemt leiding geeft bij je innerlijk leven, als je er tenminste nederig om vraagt. Anderzijds neemt de mens aan dat hij een vrije wil heeft, dat hij zijn lot in eigen hand heeft, dat hij verantwoordelijk is voor zijn leven. Hoewel religie ons dat laatste voorhoudt, beperkt diezelfde religie de vrije besluitvorming en eigen verantwoordelijkheid door mensen te dwingen allerlei voorschriften te volgen. De schijnbare tegenstrijdigheid van deze beide concepten brengt de mens in de war. De vraag die jij naar voren bracht is een typisch voorbeeld van een dergelijke verwarring.

Het bestaan van zowel een almachtige schepper alsook van onze eigen verantwoordelijkheid is alleen strijdig als het bekeken wordt vanuit de tijd en met het intellect. Want dan wordt die almachtige schepper gezien als handelend in menselijke zin, binnen de tijd, verstandelijk. Je hoeft echt nog niet volledig bewust te zijn om te kunnen aanvoelen dat in de ware zijnsstaat deze beide gegevens niet meer met elkaar in strijd zijn. Het enige wat je doen moet is jezelf onder ogen zien, zonder weerstand en zonder de pretentie meer voor te stellen dan je bent, zonder te trachten volmaakter te zijn dan je op dit moment nu eenmaal bent. Elk aspect van jou als individu dat je vanuit deze vrije houding

bekijkt, brengt je direct in een staat van Zijn en dan voel je innerlijk ook dat God waarlijk is, zonder dat er sprake is van tegenstrijdigheden zoals jij in je vraag opwierp. Je bent er dan geheel en al van doordrongen dat volledige verantwoordelijkheid en het bestaan van een opperwezen elkaar niet uitsluiten. Iemand die daarvoor innerlijk niet rijp is, kan onmogelijk begrijpen wat ik nu zeg.

In dit verband wil ik graag even iets aanroeren wat jullie misschien niet duidelijk is. Er zijn verschillende grote geesten geweest die, ofwel zelf geïncarneerd of door middel van een wenselijk medium, een schat aan wijsheid kwamen brengen. Toch schijnen hun leringen in feite vooral als motor te dienen voor een van die tijdelijke fasen, die ik zo-even beschreef als voorbijgaande schakel in de totale cyclus. In zulke gevallen pasten ze hun leringen aan die nog onrijpe fase aan, eerder dan de mensen eruit te halen. Je kunt je terecht afvragen waarom dat zo ging. Het antwoord ligt in het feit dat elk stadium volledig doorlopen moet worden. Als iemand gedwongen een stadium overslaat, blijft er van alles wat nog niet verwerkt is in de ziel achter, en dit steekt dan in een volgende periode toch de kop op. Stel dat we hier een aantal mensen hadden die nog niet dezelfde ontwikkeling hadden doorgemaakt als jullie in de afgelopen paar jaar. Voor die mensen zou wat ik nu bijvoorbeeld zeg over de relatie tot God, geen enkele betekenis hebben. Iemand die niet net als jullie, al is het maar af en toe en tot op zekere hoogte, de vrede heeft ervaren van zichzelf werkelijk gewaar zijn, zonder zich te verachten of te verdedigen, kan onmogelijk aanvoelen wat die zijnsstaat inhoudt. Veronderstel dat een groep zich ergens tussen de tweede en derde fase van de hele cyclus bevindt, dan zal een geest hen moeten aanspreken op een voor hen begrijpelijke manier. Dit betekent niet dat hij dan onwaarheid spreekt. Maar het is voor een dergelijke groep eenvoudig onmogelijk om meer te begrijpen. Zo'n groep moet stap voor stap uit deze fase geleid worden en zichzelf onder ogen leren zien. Alleen dan raakt de ziel van deze mensen geleidelijk in staat meer waarheid op te nemen, zelfs al kan het verstand het niet volgen. Dat is de reden waarom spirituele helpers van deze of de andere wereld vaak een fase lijken aan te moedigen waaraan jullie al voorbij zijn." *Ik weet dat als ik deze lezing een jaar geleden had gehoord, ik er niet het gevoel bij had gehad dat ik nu heb.* "Natuurlijk niet. Nu is er tenminste een kans dat je het begrijpt, dat je aanvoelt waar het om gaat, al is het maar af en toe. Op kleinere schaal doorloopt de mens herhaaldelijk al deze stadia op velerlei niveaus. Hij gaat er niet maar één keer doorheen. Je kunt zelfs opmerken dat de

lezingen die ik jullie gegeven heb in al deze jaren, in zekere zin ook deze fasen doorlopen. En elk daarvan bereidde je voor op hetgeen uiteindelijk de sleutel vormt: bewust gewaar zijn van jezelf. Dat vermogen, die bereidheid, die moed, die drang en motivatie moeten gecultiveerd worden en komen niet vanzelf. Daarom bestaan die verschillende fasen. Maar het zijn geen kant en klare regels. Die fasen zijn er omdat de mens een eigen ritme, een eigen groeipatroon volgt waarin hij niet gehaast mag worden. Maar groei moet wel worden aangemoedigd en voorbereid. Om je aandacht op je weerstanden te kunnen richten heb je hulp nodig."

VRAAG: Kunt U nog wat meer vertellen over de betekenis die bidden heeft in de verschillende stadia?

"Ik geloof eigenlijk dat deze lezing daarover al duidelijk genoeg is. Gebed zal zich steeds aanpassen aan die bewuste instelling en opvattingen van een bepaalde fase. In het allereerste stadium, waar de mens nog vrijwel in onbewuste staat verkeert, wordt er helemaal niet gebeden, omdat er nog geen Godsbeeld is. In de volgende fase begint de mens vragen te stellen en zich te verbazen. Deze spontane ervaring van verwondering, waarbij hij openstaat voor nieuwe overwegingen en daar vol van is, is op zichzelf al een vorm van bidden of mediteren. De volgende stap kan het besef zijn van het bestaan van een Opperste Intelligentie. In dit stadium neemt gebed de vorm aan van ontzag voor het wonder van natuur en universum; van verering. In de hierop volgende fase, wanneer de geestelijke verwarring, onrijpheid en ontoereikendheid van de mens hem angstig, onvrij, hulpeloos en afhankelijk maken en wanneer wensdenken en hebzucht, het niet aanvaarden van de werkelijkheid zich vooral uiten in smeekbeden, zal dat zijn vorm van gebed zijn. Wanneer het in dit stadium lijkt alsof de gebeden verhoord worden, betekent dit niet dat er een handelende God is, maar dat de mens, ondanks al zijn zelfbedrog en ontsnappingsgedrag toch een zekere oprechtheid bezit en daarmee in zichzelf een kanaal heeft aangeboord waardoor de essentiële wetten in hem kunnen doorwerken. Dit is een belangrijk verschil, wat je alleen in een later stadium kunt zien. Wanneer de mens oog krijgt voor zijn eigen aandeel in het wel of niet verhoord worden van zijn gebeden, zal hij zich minder hulpeloos voelen en hij raakt bevrijd van de voorstelling van een naar willekeur optredende God die hij door middel van menselijke en opgelegde regels tevreden moet stellen. Maar ik wil hier ook aan toevoegen dat, wat soms een verhoord gebed lijkt, vaak

eenvoudig de kracht is van een conflictloze geest, althans op dat moment en op het speciale gebied waar het gebed om gaat.

Tijdens de fase van beginnende onafhankelijkheid, wanneer de mens zich losmaakt van die denkbeeldige God die hem straft, beloont en zijn leven voor hem uitstippelt, als hij het stadium van atheïsme en van het ontkennen van een opperwezen is binnengegaan, dan bidt hij natuurlijk ook niet, tenminste niet in de gebruikelijke zin van het woord. Misschien mediteert hij wel en kijkt hij heel eerlijk naar zichzelf, en zoals jullie allemaal weten is dit de beste manier om echt te bidden. Maar het kan ook zijn dat iemand die zich in het atheïstische stadium bevindt, volslagen onverantwoordelijk is en helemaal niet over zichzelf nadenkt of naar zichzelf kijkt. Hij kan zichzelf ontlopen, net als degene die God gebruikt om zichzelf niet te hoeven zien.

Wanneer iemand het stadium bereikt waarin hij actieve pogingen doet om zich van zichzelf bewust te worden, zichzelf te zien zoals hij werkelijk is, is hij misschien in het begin nog gewend aan de oude hulp vragende manier van bidden, hij is nog gewend God te vragen de dingen voor hem te doen die hij zelf niet durfde op te knappen. Toch begint hij, ondanks die manier van bidden, nu zichzelf onder ogen te zien. Pas nadat hij op nog diepere lagen oog in oog met zichzelf heeft gestaan, zal hij deze vorm van bidden langzamerhand achter zich laten. Misschien bidt hij zelfs een tijd lang helemaal niet bewust, niet in de gebruikelijke zin. Maar hij mediteert - en dat is vaak de beste manier van bidden! Hij mediteert door naar zijn ware motieven te kijken; door zijn gevoelens van het moment naar de oppervlakte te laten komen; door zich af te vragen waar ze vandaan komen. Terwijl hij met dit soort dingen bezig is, krijgt bidden in de oude betekenis steeds minder zin, het is ermee in tegenspraak. Hij bidt door zich bewust van zichzelf te zijn en heel eerlijk naar zichzelf te kijken. Hij bidt door zijn oprechte pogingen tot confrontatie te komen met wat misschien wel heel onaangenaam kan zijn. Het is bidden, omdat hierin de opvatting besloten ligt dat waarheid omwille van de waarheid de weg opent naar liefde. Zonder waarheid en zonder liefde is geen Godservaring mogelijk. Liefde ontstaat niet als je probeert een waarheid te veinzen die je niet voelt. Maar er kan wel liefde ontstaan als je de waarheid onder ogen ziet, hoe onvolmaakt je ook mag zijn. Deze houding IS bidden; je eigen weerstand in de gaten hebben is bidden; iets toegeven dat je uit schaamte niet wilde weten is bidden. Naarmate deze houding zich verder ontwikkelt, ontstaat er geleidelijk, stapje voor stapje en met

allerlei onderbrekingen, een staat van zijn. In die zijnsstaat tenslotte, bestaat bidden niet langer uit woorden of gedachten. Je voelt alleen nog maar dat je in het eeuwig NU bent; dat je je in een stroom van liefde mee laat voeren met alles wat bestaat; dan is bidden begrijpen en waarnemen; voelen dat je leeft. Het is niet in woorden uit te drukken wat bidden in de meest ware zin van het woord allemaal nog meer aan onbeschrijfelijke gevoelens behelst, behalve de paar aspecten die ik zo-even noemde. Het is een gewaar zijn van God in Zijn werkelijkheid. Maar deze vorm van bidden kun je niet nadoen of aanleren door wat voor lessen, voorgeschreven oefeningen of opgelegde methoden dan ook. Het ontstaat vanzelf als je de moed en de nederigheid hebt om jezelf volledig en zonder enig voorbehoud onder ogen te zien. Zolang je deze hoogste trap in je relatie met God en met het zijn, waar zijn en bidden samenvallen nog niet bereikt hebt, kun je niets anders doen dan voortdurend blijven proberen jezelf zonder enige terughoudendheid onder ogen te zien; alle façades die je heb opgericht tussen je bewuste geest en je diepste innerlijk uit de weg te ruimen; en daarna wat zich tussen jou en anderen aan schijnvertoningen bevindt.
Beter kun je niet bidden. Dit is Het Pad, vrienden."

VRAAG: Ik heb pas geleden gehoord dat een neef van mij ernstig ziek is. Ik wilde vragen of deze groep voor zijn genezing wil bidden en ik wil ook vragen of er iets is dat ik, of iemand anders, kan doen om hem te helpen.

"Lieve schat, deze vraag is zo totaal in tegenspraak met wat ik vanavond en ook al eerder gezegd heb. Natuurlijk is het heel begrijpelijk dat je gevoel zo spreekt, en er is niets tegen als de hele groep met je mee bidt. Zo'n gebed heeft zeker waarde, voor zover het uitdrukking geeft aan het feit dat je een ander het allerbeste toewenst; dat je niet wilt dat hij lijdt en dat je alles zou doen wat je kunt om zijn lijden te helpen verlichten. Als je dat wilt, open jezelf dan om inspiratie te ontvangen. Als er een mogelijkheid is om steun en troost te bieden, dan zal die je getoond worden. Maar vanuit ons standpunt gezien, kijken we heel anders tegen dergelijke dingen aan. Tijdelijk lijden, afscheid en dood hebben in werkelijkheid een andere betekenis dan jullie erin zien. Ik weet dat het op dit moment pijn doet. En ongetwijfeld hebben zuivere gedachten en gevoelens, zuivere bedoelingen hun uitwerking. Niet altijd op de manier zoals je zou willen, maar toch gaat er een heel goede werking van uit." *Het is niet zozeer zijn dood zelf die zo vreselijk is, als wel het feit dat hij kleine*

kinderen moet achterlaten en nog zoveel te doen heeft, zo briljant en talentvol is. "Je kunt helemaal niet weten of iets wat een verloren en verspilde zaak lijkt, omdat het in dit leven niet werd afgemaakt, dat ook werkelijk is. Niemand verlaat deze aarde als dat niet goed en terecht is, tenzij hij zichzelf het leven beneemt. Er gebeurt in het hele universum niets zonder betekenis, niets zonder zin. Er gaat niets verloren. Alleen tijdelijk, als je tijdens je leven er niet van maakt wat erin zit.

Maar met het achterlaten van je aardse leven als zodanig kun je nooit echt iets verliezen, ook al ben je nog zo jong op het moment van je dood. Als je hier diep over nadenkt en mediteert, kan dat je misschien meer helpen dan als ik je ging vertellen dat er een middel was om de wetten van oorzaak en gevolg te doorbreken, dat God je zou kunnen vrijwaren voor bepaalde ervaringen waar een mens doorheen moet en die voor alle betrokkenen zo zinvol kunnen zijn. Ik zeg nu helemaal niet dat er voor je neef geen hulp is. Daar ga ik niet over. Misschien loopt het niet zo slecht af als je vreest. Maar hoe dan ook, het is nooit zinloos. Zelfs niet voor wie achterblijven."

VRAAG: Zou u iets willen zeggen over de vorderingen van onze groep en ons vertellen hoe we er een nog dynamischer ervaring van kunnen maken, een werkelijk groepsgebeuren?

"Ja, beste vriend, ik denk dat de meeste van jullie wel beginnen aan te voelen en ook zelf te ervaren dat het werken in deze groep van enorm groot belang is. Waar kun je nog meer zonder gevaar je negatieve emoties naar buiten laten komen? Het is belangrijk om je te kunnen laten gaan in emoties die destructief zouden werken in een omgeving die er geen begrip voor heeft. Als je ze in een groep omhoog laat komen, vergroot je daarmee het inzicht van iedere aanwezige. Waar anders kun je zo goed de druk van de ketel halen en alles wat je onderdrukt had vrijlaten? Waar kun je zo goed leren jezelf te begrijpen doordat anderen je een spiegel voorhouden? Waar anders leer je zo goed en zo snel op een dieper en wezenlijker niveau te communiceren in plaats van aan de oppervlakte te blijven? Met dit alles is een begin gemaakt en als je dit voor ogen houdt kan het in de komende jaren alleen maar beter worden. Wanneer jullie in de toekomt net zo blijven groeien als in het afgelopen jaar, zal het groepswerk hoe langer hoe meer vruchten afwerpen, naast het persoonlijke werk dat je natuurlijk

onder geen beding zult willen missen. De groei van een groep hangt vóór alles af van de inzet en bereidheid van ieder afzonderlijk om door zijn afweermechanismen die aan de oppervlakte liggen heen te breken; aan zijn bereidheid om weerstanden op te geven; zijn bereidheid om de dieperliggende waarheid te zien, op te houden met goedpraten, met moraliseren, rationaliseren, verstandelijk benaderen. Dat weten jullie allemaal. Jullie hebben in dit opzicht al pogingen ondernomen en juist op dit terrein af en toe flinke vorderingen gemaakt. Maar toch zijn er nog veel weerstanden en is er veel trots, die de volledige toegang tot de diverse kanalen belemmert. Te vaak zie je jezelf niet zoals je bent. Je wilt je niet blootgeven. Dit zal ongetwijfeld beter worden als je het echt wilt en je niet uit het veld laat slaan; als je die verborgen emoties onder ogen blijft zien met de oprechtheid waar ik altijd zo voor pleit.

Dus ik wil jullie nog eens op het hart drukken, ook waar het om het groepswerk gaat, dat je moet leren steeds vollediger je gevoelens naar buiten te brengen, je eigen reacties te observeren. Kijk goed naar je neiging om die reacties door middel van verklaringen weg te wuiven. Zie hoe subjectief je bent. En geleidelijk kom je zover dat je je onredelijke, kinderlijke, onvolmaakte emoties zonder nader commentaar kunt uiten. Pas dan, en niet eerder, kun je beginnen ze te onderzoeken en in hun ware licht te zien. Zolang je al klaar staat met een verklaring nog voor je er duidelijk uiting aan geeft, kun je je niet van jezelf bewust worden op de manier die je wenst en die zo essentieel is voor je bevrijding. Terwijl je je bewust wordt van je eigen afweermechanismen, zul je leren er niet van weg te kijken maar gewoon duidelijk te ervaren en te zien hoe je jezelf verdedigt. Dat is de juiste benadering. Dat is vooruitgang. Het heeft te maken met verlichting in de ware zin; het is constructiever dan te proberen jezelf uit alle macht van iets af te houden dat je nog niet eens kunt voelen. Ik weet, vrienden, dat ik mezelf erg vaak herhaal. Maar hierop kan niet genoeg de nadruk gelegd worden. Het wordt steeds weer vergeten en je moet er voortdurend opnieuw aan herinnerd worden. Dit emotioneel ervaren, waarbij je in je gevoelens gaat en deze ziet voor wat ze zijn, is ook de manier waarop je in een groep werkt. Door deze werkwijze zal de samenwerking vruchtbaar worden en meer bijdragen aan ieders eigen ontwikkeling dan wat je je ook maar voor kunt stellen op dit moment."

VRAAG: Ik wil U graag iets vragen over de menselijke ontwikkeling. Want hierover sprak U de vorige keer en ook nu weer. Ik heb

de indruk dat onze westerse cultuur te lijden heeft van het feit dat er teveel nadruk wordt gelegd op het verstand en de wil, en te weinig op het pure zijn. Als dit zo is, wat kunnen we daar dan tegen doen, bijvoorbeeld in de opvoeding of in het culturele leven?

"Dit is inderdaad de algemene tendens, zoals jullie allemaal wel weten. Wat kun je eraan doen? Hierop is maar één antwoord. Op gevaar af mezelf voor de zoveelste keer te herhalen, zeg ik opnieuw dat de enige weg is: je zelfbewustzijn ontwikkelen zoals jullie nu doen. Hoe meer volwassen je emotioneel gezien wordt en hoe bewuster, hoe meer je dit ook zult uitstralen en het zal hoe dan ook tot uiting komen in je spontane gedragingen, in wat je maakt en doet. Of je nu arts bent of leraar of schoenmaker, dat maakt niet uit. Je zult invloed uitoefenen op je omgeving, niet zozeer door wat je zegt of predikt, waar louter door wat je bent, wat je uitstraalt. Iedereen die zo'n ontdekkingsreis door zichzelf onderneemt, draagt daarmee stellig bij aan dit omvangrijke veranderingsproces. De wereld kan alleen maar veranderen als een voldoende aantal mensen hetzelfde doet als waar jullie nu mee bezig zijn. Maar ieder voor zich levert een bijdrage tot dat doel. Je inspanningen om eerlijk te zijn tegenover jezelf zullen altijd ook anderen ten goede komen. Zo hier en daar is deze verandering al in gang gezet. Een groep als die van jullie draagt daaraan meer bij dan enorme menigte mensen die allerlei leerstellingen aanprijzen, gevoelens wegdrukken, denken dat ze goed moeten zijn terwijl ze in werkelijkheid nog heel ver van een dergelijk soort goedheid af staan. Een groepje van maar vijf mensen, dat de werkelijkheid onder ogen ziet zoals die nu is, draagt meer bij aan de wereld als geheel, en niet alleen in de aardse sfeer maar ook in alle andere sferen, dan willekeurig welke leer met de beste bedoelingen en idealen die niet verder reikt dan het verstand."

VRAAG: Als we ons opwinden of uit ons evenwicht raken door de verdorvenheid, het egoïsme en cynisme van anderen, of kwaad worden om de corruptie op hoge posten, is dat dan fout? Maakt het licht van dit pad ons blind voor de misstanden in de maatschappij waartoe we allen behoren? Welke houding moeten we aannemen tegenover sociale problemen?

"Als je goed naar deze vraag luistert, zul je de emotionele

afhankelijkheid en de moraliserende ondertoon ervan kunnen opmerken. Moraliserend tegenover jezelf (welke houding hoor je te hebben? Is het fout?) en ook tegenover anderen. Zoals ik al vaker gezegd heb, je kunt geen werkelijk antwoord op je vragen vinden zolang de onderliggende houding dermate gekleurd is. Nee, je moet zeker niet blind zijn voor dingen omdat je een pad van zelfonderzoek bewandelt. Dat kan niet. Bestaande toestanden vergoelijken en eraan voorbijzien is niet het antwoord. Het antwoord ligt niet in het gemakzuchtig aanvaarden van het kwaad. Maar ook niet in rebels verzet ertegen. Door in opstand te komen verander je het niet. Hoogstens kun je enige oppervlakkige hervormingen bewerkstelligen die niet stevig verankerd zijn en daarom gedoemd zijn om in een even bedenkelijk tegendeel te eindigen - en daardoor opnieuw tot kwaad te verworden.

De meest effectieve benadering is om eerst de zelf moraliserende houding bloot te leggen en zo te ontkrachten, en je vervolgens af te vragen: “Is mijn woede echt objectief? Of ben ik er emotioneel bij betrokken?” Dan zul je het verschil kunnen opmerken tussen objectieve en subjectieve verontwaardiging. De eerste heeft niets dringends, ze is vrij en maakt je niet onrustig en gefrustreerd. Wanneer dat wel het geval is en je kwaadheid als een angel in je ziel zit, zit er altijd nog iets onder dat je jezelf niet hebt toegegeven. Dit gemis aan vrede, deze onrust, zijn altijd een teken dat je je niet bewust bent van wat er echt in je omgaat.

Ik heb het al zo vaak gezegd en nu moet ik het weer zeggen, dat geen enkele collectieve inspanning ooit de wereld werkelijk kan veranderen, tenzij ze wordt gedragen door de innerlijke groei en verandering die ontstaan als je je bewust wordt van jezelf. Zolang de mens niet onder ogen ziet hoe onrechtvaardig en inhalig, hoe egoïstisch, eenzijdig, trots en bang hij zelf is, misschien allemaal heel diep verborgen, zullen deze eigenschappen in de wereld blijven voortbestaan, welke sociale hervormingen je ook tot stand brengt. Sociale hervormingen zijn van mensen afkomstig, mensen moeten ze in stand houden. Als, algemeen gesproken, de mens in zichzelf verbergt wat hij buiten zich wil laten verdwijnen, schept hij daarmee een onoplosbare ongerijmdheid. Maar dit betekent niet dat je niet moet doen wat je kunt om misstanden en slechtheid uit de weg te ruimen. Je moet alleen inzien wat werkelijk nodig is om de wereld te veranderen. Zolang je oorlog voert met jezelf, is oorlog om je heen het gevolg. Zolang je innerlijk inhalig en

egoïstisch bent zonder het te weten, kun je hebzucht en egoïsme om je heen niet met succes uitbannen. Als je dus echt wilt bijdragen aan de verbetering van de algehele toestand, dan moet je - naast hetgeen je kunt doen - in jezelf op zoek gaan naar diezelfde hoedanigheden waartegen je je daarbuiten zo hevig te weer stelt. Ze zijn misschien veel subtieler of liggen net even anders, maar in principe zijn ze er toch. Als je je ervan bewust wordt, zul je beseffen dat jijzelf, en vele miljoenen met jou, verantwoordelijk bent voor het kwaad in de wereld.

Geen schuld, geen zelfkastijding, alleen de erkenning van een feit. Uiterlijke hervormingen, hoe efficiënt ze ook mogen zijn, zullen alleen blijvend zijn wanneer meer mensen doen wat ik jullie aanraad, vrienden. Als je de geschiedenis overziet, kun je dit bevestigen. Hervormingen en verbeteringen zijn echt en blijvend voorzover de mens meer verantwoordelijk is voor zichzelf, bewuster, meer volwassen. Maar overal waar sociale hervormingen op de innerlijke ontwikkeling van de mens vooruitliepen, kunnen ze misschien wel even gewerkt hebben maar zijn ze tenslotte toch verzand, of uitgelopen op een even kwalijk ander uiterste. De wereld geeft globaal gesproken alleen maar weer wat in het individu leeft, zijn innerlijke toestand, zijn innerlijke waarheid van dit moment. Dit heb ik jaren geleden al gezegd, maar misschien zijn jullie nu beter in staat te zien of het klopt. Een dergelijk onevenwichtig omslaan van het ene uiterste naar het andere, in een poging iets verkeerds op te heffen, is precies hetzelfde als wat er in de ziel van het individu gebeurt. Als iemand alleen naar buiten toe probeert te veranderen, dan komt hij vaak van het ene in het andere uiterste terecht. Wanneer hij een regel - al is die nog zo goed - enkel aanneemt als vervanging van een andere regel die hem niet aanstond, dan gaat het niet diep. Hij heeft dan niet geprobeerd zijn werkelijke gevoelens op te sporen. Dit verschijnsel, dat je zo vaak tegenkomt in je persoonlijke werk, kun je ook opmerken in de wereld als geheel.

Beste vrienden, ik ga jullie weer even verlaten. Maar daarom hoeft het proces van innerlijke groei nog niet te stoppen. Het hangt ervan af hoe je jezelf aanpakt, wat je dagelijks ervaart, hoe je houding is, wat je voelt. Blijf jezelf observeren, wat je ook aantreft. Houd er niet mee op, ga niet voor jezelf op de loop. Breng vrede in je eigen hart door naar jezelf te kijken zoals je nu bent. Er bestaan allerlei methoden die op schijn en illusie berusten, maar dit is de enige manier om werkelijk vrede te vinden. De meeste van jullie hebben dit ervaren, ook al is het maar een enkele keer. Je gebrek aan innerlijke vrede is er altijd aan te

wijten dat je op een bepaald punt jezelf niet onder ogen wilt zien. Onthoud dit goed, en als je het doet, als je je trots, je façades en je weerstand overwint, zul je merken wat het betekent in de werkelijkheid, in een staat van bewustzijn te leven. Als je er eerlijk naar kijkt en de toestand ervaart in plaats van ervoor weg te rennen, is zelfs de onaangename werkelijkheid van het moment, het resultaat van je conflicten en verwarring, vol vrede, het is God. Alleen dat kan de deur openen naar een uiteindelijke grotere werkelijkheid.

Hiermee zegen ik jullie allen, niemand uitgezonderd, en ook al jullie beminden. Probeer de liefde, de warmte en de waarheid te voelen die van de wezenlijke wereld uitgaan; dit alles kan je deel zijn als je erom vraagt. Je bezit nu een sleutel. Gebruik hem!
Wees in vrede, wees in God!”

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1962
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for the Living Force, Phoenicia (N.Y.)
onder de titel: 'Man's Relationship to God in Various Stages of
His Development Cycle'.
Vertaald door Anke van der Meer in 1991.
© Stichting Gemeenschap het Pad. Uitgave 2009

105/20